

VAC-PACT KÍSÉRLETI PROJEKT
VAKCINÁCIÓBA VETETT BIZALOM –
BETEGEK ÉS SZAKEMBEREK
TUDATOSSÁGA, KOMMUNIKÁCIÓJA
& BIZALMA

Vakcináció és krónikus betegségek

Az Európai Unió
finanszírozásával

A fennálló állapot

- Minden évben felnőttek ezrei betegszenek meg világszerte olyan betegségekben, amelyek oltásokkal megelőzhetőek lennének.
- A krónikus illetve hosszan tartó betegségben szenvedő betegek számára gyakran magas kockázatot jelentenek a vakcinával megelőzhető betegségek komplikációi.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) jelentése szerint:

Az immunizáció évente **2-3** millió

halálesetet előz meg, így ez az egyik leghatékonyabb egészségügyi beavatkozás: csökkenti a krónikus és a védőoltással megelőzhető betegségek terheit, mert a krónikus betegségek jobb kezelésével elkerülhetőek a szükségtelen kórházi beutalások.

- **A COVID-19 világjárvány arra emlékeztet minket, hogy a fertőző betegségek milyen súlyos hatással lehetnek az életünkre, és hogy az oltások mennyire fontosak a járványok megelőzésében és ellenőrzésében.** A COVID-19 elleni védekezéshez szükséges erőfeszítések fennakadásokat okoztak az oltásban és más egészségügyi szolgáltatásokban.
- A WHO impulzusfelmérése **tartós fennakadásokról** számolt be, és 2021-ben az **országok mintegy 90%-ában** még mindig komoly zavarok vannak az **alapvető egészségügyi szolgáltatások** legalább egy szegmensében.

A fennálló állapot

...folytatás

- A krónikus betegségben szenvedő idősebbekre különösen nagy veszélyt jelentenek a fertőző betegségek szövődményei. Az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (ECDC) becslése szerint:

Az EU/EGT lakosságának **30%-a**

vagy 60 év feletti, vagy olyan alapbetegségben szenved, amely komoly kockázatot jelent a COVID-19 járványban.

- Fontos megjegyezni, hogy az immunizálás az egészségügyi alapellátás elsődleges eleme és vitathatatlan emberi jog.
- Ezen túlmenően, a biztonságos és hatékony oltásokhoz való méltányos hozzáférés kritikus fontosságú a COVID-19 világjárvány megállításához.

Bizonyos oltások nem ajánlott egyes **legyengült immunrendszerű személy** esetében, így ők még nagyobb veszélyben vannak, **ha a népesség átoltottsága alacsony.**

Forduljon egészségügyi szakemberhez, konzultáljon vele saját helyzetéről és egészségügyi igényeiről, és időben vegye fel az oltásokat.

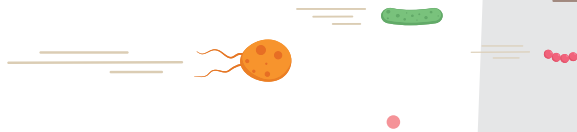
Az oltás alapjai

- Amikor a nem kívánt mikroorganizmusok, például egyes baktériumok vagy vírusok behatolnak a szervezetbe, felborítják a szervezet egészséges egyensúlyát, megtámadják azt és szaporodni kezdenek. Ezt nevezzük **fertőzésnek**, és ez okozza a **betegséget**.
- Az **immunrendszer**, amely a szervezet természetes védelmi rendszere, számos eszközzel küzd a fertőzés ellen. Ezek között vannak a vörösvérsejtek, amelyek oxigént szállítanak a szövetekbe és szervekbe, valamint a fehérvérsejtek, más néven immunsejtek, amelyek a fertőzés elleni küzdelemben vesznek részt.
- A fehérvérsejtek közé tartoznak a makrofágok (bekebelezik az idegen anyagokat), a B-limfociták (amelyek antitesteket termelnek) és a T-limfociták (memóriasejtek).

Miről van szó?
Az oltásokról

A védőoltások olyan biológiai készítmények, amelyekkel serkentik a szervezet természetes védekezőképességét, és így védő és viszonylag hosszú távú adaptív **immunitást** (rezisztenciát) alakítsanak ki egy adott betegséggel szemben.

A vakcinákat általában injekcióval adják be, de van szájon át vagy orrspré formájában beadható oltás.

Miért? Vakcináció

A védőoltások serkentik a szervezet természetes védekezőképességét, hogy **antitesteket** termeljen, mintha megbetegedett volna, de a szabályozott adagban való beadás segít az adott fertőzésekkel szembeni ellenállás kialakításában. A védőoltás úgy óv meg minket a megbetegedéstől, hogy **immunválaszt** (idegen anyag elleni védelmet) vált ki a szervezetben, de lényegében nem betegíti meg azt.

Hogyan? Immunizálás

A vakcináció során az oltás **immunitást** hoz létre egy súlyos betegséggel szemben, ahelyett, hogy a betegséget a bekövetkezés után kezelnék. Védőoltások nélkül életveszélyes betegségek és fogyatékoság fenyegetheti az embereket. A betegség elleni védettség védőoltással történő kialakítását **immunizálásnak** nevezik.

A nyájimmunitás fogalma

- A védőoltás védi az oltottakat, a környezetükben lévő embereket és az egész közösséget. Amikor egy populációban **ellegendő ember védett** egy fertőző betegséggel szemben, akkor a betegség nem valószínű, hogy emberről emberre terjed. Ez az úgynevezett **közösségi immunitás** (vagy más néven **nyájimmunitás**).
- Ez különösen előnyös a lakosság azon **alcsoportjai számára, akik nem kaphatnak oltást**, vagy akiknél **az oltások hatása az optimálisnál gyengébb lehet** (pl. legyengült immunrendszerű emberek, mint az autoimmun betegségekben szenvedő, a közelmúltban szervátültetésen, rákkezélesen átesett és/vagy allergiás emberek).

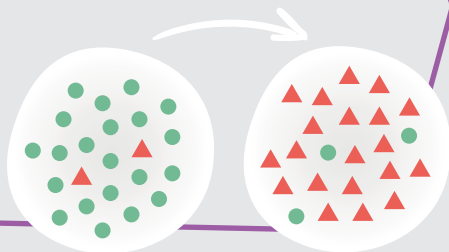
 Nem immunizált, de egészséges

 Nem immunizált, beteg és fertőző

 Immunizált és egészséges

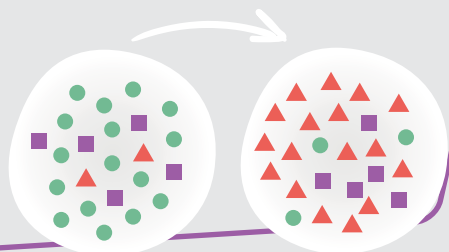
1. forgatókönyv:

Ha senki nincsen beoltva, a betegség szabadon terjed a fertőzöttektől az erre fogékony emberekre.

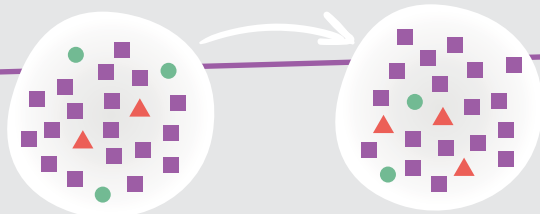
2. forgatókönyv:

Ha csak néhány ember szerez védettséget, a betegség továbbra is terjed, de az oltottakat megkíméli.

3. forgatókönyv:

A betegség terjedését akkor lehet megfékezni, ha az emberek többsége **védettséget szerez**. A fertőző betegségek nehezen terjednek az erre **fogékony emberekre**, miután a lakosság eléri a nyájimmunitást.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) jelentése szerint az immunizálás globális növelése további életet menthet meg a világon, nevezetesen

1,5 millió életet évente

Ezen túlmenően, az immunizációs programok csökkentik a betegekre és családjukra nehezedő társadalmi, lélektani és pénzügyi terheket, valamint az egészségügyi ellátásra, a szociális ellátórendszerekre és a kormányzatokra nehezedő általános nyomást.

A védőoltás típusai

A vakcinák fejlesztésére különböző módszerek állnak rendelkezésre. A megfelelő módszer kiválasztása függ a **fertőzést kiváltó kórokozótól** (vírus vagy baktérium), a **sejtek megfertőzésének módjától**, valamint attól, hogy **mit kell megelőznie a vakcinának** és **hogyan reagál az immunrendszer**.

Azt is lényeges szem előtt tartani, hogy a földrajzi helyzet és a változó környezeti hatások miatt különböző vírustörzsek létezhetnek szerte a világon. Jelenleg **6 fő védőoltás típus** létezik:

Legyengített (élő) vakcinák

Az ilyen oltások a kórokozók (vírus vagy baktérium) legyengített formáját tartalmazzák. Ez áll a legközelebb a természetes fertőzéshez. Sajnos nem mindenkinek adható be ilyen védőoltás. A legjobb immunválasz kialakulásához több adagra lehet szükség.

A white glass vial with a grey cap, containing a green liquid. On the front of the vial is a brown circular icon representing a virus with spikes.

Kanyaró

Mumpsz

Rubeola

Bárányhimlő

Sárgaláz

Inaktív (elölt) vakcina

Ezek az oltások a vírus vagy baktérium inaktivált vagy elölt formáját tartalmazzák. Ezek viszonylag biztonságosabbak az immunhiányos betegek esetében, bár ismételt vagy emlékeztető adagokra lehet szükség.

A white glass vial with a grey cap, containing a green liquid. On the front of the vial is a dark green circular icon representing an inactivated virus with spikes and two 'x' marks.

Gyermekbénulás

Hepatitisz A

Veszettség

Tífusz

Influenza (injekció)

Alegység, rekombináns, poliszacharid vagy konjugált vakcina

Ezek az oltások csak az adott vírus vagy baktérium egyes részeit tartalmazzák, például poliszacharidokat (cukrokat) vagy fehérjét. Ennek megfelelően kevesebb mellékhatásuk van.

Haemophilus Influenzae
baktérium B típusa

Szamárcöhögés

Hepatitisz B

Toxoid vakcina

Egyes baktériumok toxinokat (mérgező fehérjéket) termelnek, amikor megtámadják a szervezetet. A toxoid vakcinnak gyengített toxinokat (más néven toxoidokat) tartalmaznak, amelyek megakadályozzák az ilyen toxinokat termelő baktériumok által okozott betegségeket.

Torokgyík

Tetanusz

Hírvívő-ribonukleinsav (mRNS) védőoltások

Ezek a védőoltások mRNS formájában olyan genetikai utasítást juttatnak a sejtjeinkbe, amelynek köszönhetően azok átmenetileg előállítják a vírusfehérjét vagy annak egy részét, és ez idézi elő az immunválaszt. A 2021 szeptemberéig az EU által engedélyezett COVID-19 vakcinák közül a Comirnaty (Pfizer-BioNTech), illetve a Spikevax (Moderna) vakcinái használják az mRNS technológiát.

Fontos megjegyezni, hogy az mRNS-vakcinák nincsenek hatással az emberi DNS-re, nem lépnek kölcsönhatásba vele, és a szervezet hamar lebontja azt.

COVID-19

Ebola

A védőoltás típusai folytatás

Vírusvektor vakcina

Ezekben a vakcinákban a génmódosított vírus olyan genetikai kódot juttat a sejtjeinkbe, amelynek köszönhetően azok átmenetileg előállítják a vírusfehérjét vagy annak egy részét (pl. a koronavírus tüskefehérjét), és ez idézi elő az immunválaszt. A 2021 szeptemberéig az EU által engedélyezett COVID-19 vakcinák közül a Vaxzevria (AstraZeneca), illetve a Janssen vakcinái használják a vírusvektor technológiát.

Fontos megjegyezni, hogy a vírusvektor vakcinák nincsenek hatással az emberi DNS-re, nem lépnek kölcsönhatásba vele, és a szervezet hamar lebontja azt.

COVID-19

Vannak olyan oltások, amelyek nem ajánlottak a gyenge immunrendszerű emberek számára. **Minden esetben konzultáljon egészségügyi szakemberrel.**

Fontos megjegyezni azt is, hogy bár egyes betegeknél akár a betegség enyhébb tünetek jelentkezhetnek az oltás után, ezek azonban normális jelei annak, hogy a szervezet védelmet épít ki. A tünetek, ha egyáltalán megjelennek, néhány napon belül elmúlnak.

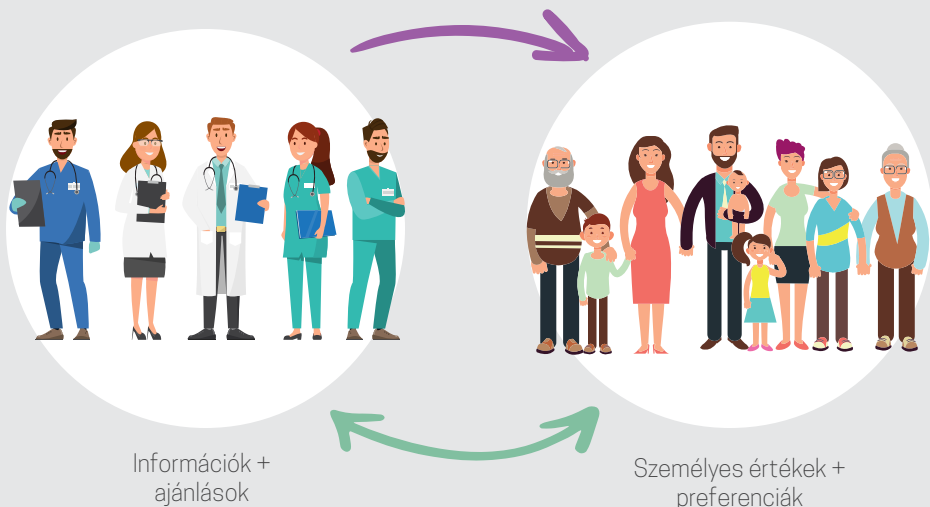
Az Európai Gyógyszerügynökség (EMA) gondosan ellenőrzi minden oltás biztonságosságát az EU-ban.

Partnerek a gondozásban

- **Az emberek néha alábecsülik a** betegség elkapásának kockázatát, ami ahhoz vezethet, hogy nem oltatják be magukat. A megbetegedés **potenciálisan komoly kockázatot jelenthet** a saját **és mások egészségére is**, hiszen terjesztik a betegséget. Ennek megfelelően a betegeket részletesen tájékoztatni kell a vakcina elutasításának kockázatairól.
- Az egészségügyi szakemberek tanácsai jelentős hatással vannak az **oltással kapcsolatos hozzáállásra**. Létfontosságú, hogy **nyílt párbeszéd és tudományos bizonyítékok segítségével** meggyőzzük az embereket a vakcináció fontosságáról. Az egészségügyi szakembereknek aktívan részt kell venniük a krónikus betegségben szenvedő betegek igényeinek felmérésében; tájékoztatniuk kell a betegeket és családtagjaikat a legújabb országos és/vagy regionális ajánlásokról; és, szükség esetén, lehetőséget kínálnak az oltásra.

HAGYOMÁNYOS GYAKORLAT

- Lekezelő tájékoztatás + ajánlások
- Döntéshozatal megfelelő információk birtokában

**MEGOSZTOTT
DÖNTÉSHOZATAL**

1
A beteg bevonása

2
Segítség a beteg kezelési lehetőségeinek feltárásában

3
A beteg értékrendjének és preferenciájának felmérése

4
Közös döntés a kezelési tervről

5
A kezelés értékelése és visszajelzés kérése

- Bár az Egészségügyi Világszervezet (WHO) európai ága iránymutatást ad az országoknak, **az oltási szakpolitikát, az immunizációs ütemterveket**, a jogi szabályokat és ajánlásokat továbbra is az egyes uniós országok határozzák meg. Ők döntenek el, hogy mely oltásokat finanszírozzák az országos egészségügyi rendszereik, melyek kerülnek be az országos oltási programjaikba.
- Az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (ECDC) által biztosított oltási ütemterv segítségével betekintést nyerhet az EU/EGT egyes országainak oltási ütemterveit.

Ajánlások

Létfontosságú, hogy a védőoltást közegészségügyi prioritás legyen a krónikus betegségekben szenvedő felnőttek számára. Ehhez az alábbi lépéseket javasoljuk:

Az akadályok megszüntetése, amelyek miatt a betegek az EU-ban nem férnek hozzá, nem érik el vagy nem engedhetik meg maguknak a vakcinát.

Az oltás integrálása az országos **krónikus betegségkezelési tervekbe** és klinikai iránymutatásokba.

Életpályán alapuló megközelítés, amely tájékozott, **megosztott döntéshozattal** megváltoztathatja a társadalom oltással kapcsolatos megítélését.

A Vaccination Confidence – Patients’ and Professionals’ Awareness, Communication and Trust (Vakcinációba vetett bizalom – Betegek és szakemberek tudatossága, kommunikációja és bizalma; VAC-PACT) kísérleti projektet az európai közegészségügyi program a SANTE/2019/C3/013-S12.820639 számú közszolgáltatási szerződés keretében finanszírozta, valamint Európa-szerte a szak- és a háttérismeretek széles skálájával rendelkező kulcsfontosságú érdekelt feleket tömöríti.

COMITÉ PERMANENT DES MÉDECINS EUROPÉENS
STANDING COMMITTEE OF EUROPEAN DOCTORS

Health Connect Partners
supporting trust in data